

— 1219 **800** 2019 —

Colloquium Sancti Francisci cum Sultano
اجتماع القديس فرنسيس مع السلطان

Que placuerint Domino (1 Reg 16,8)

**List ministra generalnego Zakonu Braci Mniejszych
z okazji 800 lecia spotkania św. Franciszka z sułtanem al-Malikiem al-Kamilem**

Moi drodzy bracia z Zakonu Braci Mniejszych,
wszyscy bracia i siostry naszej Franciszkańskiej Rodziny
oraz wszyscy moi bracia i siostry muzułmanie,

niech Pan obdarzy was wszystkich pokojem!

Osiemset lat temu Święty Ojciec Franciszek wypłynął do Egiptu, realizując swoje długo oczekiwane pragnienie, by udać się do muzułmanów. Przybył do obozu krzyżowców, do chrześcijan, którzy przez wygłaszane przez lata kazania i retorykę świętej wojny zostali indoktrynowani, by traktować muzułmanów z pogardą. Sami muzułmanie mieli powód, by wzgardzić Franciszkiem, zakładając, że, podobnie jak zdecydowana większość krzyżowców, nie jest on posłańcem pokoju, lecz wrogiem. Wspominamy dziś to wydarzenie, którego w tamtym czasie nikt nie mógł przewidzieć: pewien nie posiadający niczego napełniony Duchem Świętym człowiek, przeszedł bezbronny na drugą stronę pola walki, prosząc o spotkanie z sułtanem, został łaskawie przyjęty przez sułtana, długi czas był goszczony przez dowódcę muzułmańskiego i powrócił z tej wizyty, by na nowo snuć refleksję nad misją Braci Mniejszych. Głęboko poruszony spotkaniem, Franciszek szczęśliwie powrócił do swojej ojczyzny

i przedstawił swoim braciom nową twórczą wizję, w jaki sposób mieli iść do muzułmanów oraz aby bracia mówili i czynili to, “co podoba się Panu” (*que placuerint Domino, 1 Reg 16,8*). Rocznica spotkania św. Franciszka z al-Malikiem al-Kamilem w Damietcie w 1219 roku zachęca nas, abyśmy na nowo zastanowili się, jakie słowa i czyny byłyby dzisiaj miłe Bogu w obecnie złożonym i pluralistycznym świecie.

Kościół, odczytując *znaki czasu* (Mt 16, 3), coraz bardziej podkreśla wagę dialogu międzyreligijnego jako istotnego elementu misji Kościoła w dzisiejszym świecie. Sobór Watykański II wzywa wiernych chrześcijan, aby angażowali się “z roztropnością i miłością przez rozmowy i współpracę z wyznawcami innych religii, dając świadectwo wiary i życia chrześcijańskiego” (*Nostra Aetate, 2*). Sobór uczy Kościół, by patrzeć “z szacunkiem” na muzułmanów i wzywa chrześcijan, by współpracowali z braćmi i siostrami muzułmanami w celu propagowania sprawiedliwości społecznej i dóbr moralnych oraz pokoju i wolności dla dobra wszystkich (por. *Nostra Aetate, 3*). Św. Jan Paweł II w sprawowanej posłudze Biskupa Rzymu kontynuował tę misję dialogu, w sposób szczególny, gdy zaprosił przywódców głównych religii świata do naszej duchowej kolebki, Asyżu, by dać świadectwo transcendentnej wartości pokoju. Dla tych, którzy zgromadzili się, by modlić się o pokój, na “trwałej lekcji Asyżu”, która wyraża się w “łagodności, pokorze, głębokim szacunku do Boga i gotowości służenia wszystkim” (Jan Paweł II, Przemówienie w Asyżu, 27 października 1986). Również papież Benedykt XVI i papież Franciszek zaprosili przywódców religijnych, by przybyli do Asyżu, aby modlić się o pokój. Ojciec Święty Franciszek wzywał wstawiennictwa Biedaczyny podczas swojej podróży do Egiptu, prosząc chrześcijan i muzułmanów, aby w odnowionej wspólnotcie nazywali się wzajemnie braćmi i siostrami, żyjąc pod słońcem jedynego miłosiernego Boga (Papież Franciszek, *Przemówienie do uczestników międzynarodowej konferencji w sprawie pokoju*, 28 kwietnia 2017). Jest to więc apel Kościoła powszechnego skierowany do Rodziny Franciszkańskiej, aby w pełnym pokoju ducha naszego Serafickiego Ojca ożywić tę międzyreligijną wspólnotę. Kościół zachęca nas, abyśmy na nowo przeżyli ten jakże ważny moment naszej historii, podróż św. Franciszka do Egiptu, abyśmy ponownie otwarli się na przemianę, którą przeżył Święty z Asyżu, oraz byśmy kroczyli razem z muzułmanami i ludźmi wszystkich wyznań jako towarzysze wspólnej drogi, jako tworzący cywilizację, a nawet jeszcze bardziej: jako siostry i bracia, dzieci Abrahama, naszego ojca w wierze.

Zachęcam Rodzinę Franciszkańską, aby świętowała tę rocznicę jako moment, w którym światło Ewangelii może otworzyć serce każdego i niech rozpozna *Boży obraz* w osobach, na które patrzy się ze strachem i podejrzeniem, czy jeszcze gorzej, kogo jesteśmy zmuszeni nienawidzić. W tym celu zostały przygotowane liczne materiały, aby pomóc tym wszystkim, którzy chcą obchodzić rocznicę w odpowiedni sposób. Do listu zostały dołączone modlitewne wezwania. Zachęcam, aby bracia przez cały rok jubileuszu podczas Modlitwy Godzin odmawiali te modlitwy wstawiennicze, dostosowane do różnych duszpasterskich okoliczności. W kwietniu Kuria Generalna udostępni *on line* broszurę, przygotowaną przez specjalną Komisję ds. dialogu z islamem, która przedstawia historyczne tło, franciszkański i muzułmański punkt widzenia spotkania i inne materiały, mające na celu upamiętnienie Damietty. Nasza wspólnota w Stambule, wspólnota braci szczególnie zaangażowana w prowadzenie dialogu ekumenicznego i międzyreligijnego, w październiku zorganizuje sympozjum dla braci, którzy pracują w krajach, w których większość stanowią muzułmanie. Również Papieski Uniwersytet *Antonianum* organizuje w roku jubileuszowym, w różnych krajach, publiczne wydarzenia. Zachęcam, zarówno środowisko akademickie jak i braci pracujących w duszpasterstwie do aktywnego uczestnictwa w tych i innych wydarzeniach, a nadto by się zastanowić w jaki sposób wasza wspólnota miejscowa mogłaby, stosownie do swojej sytuacji.

Niniejsza rocznica jest wyjątkową okazją do podjęcia współpracy między różnymi gałęziami Rodziny Franciszkańskiej. Liczni bracia, siostry zakonne, zainteresowani ruchem franciszkańskim oraz propagujący dialog muzułmańsko-chrześcijański przygotowali publikacje, które zostaną wydane w tym roku jubileuszowym; zachęcam was wszystkich do poświęcenia czasu na studium i refleksję w jaki sposób w waszej sytuacji możecie na nowo przeżyć pełne odwagi otwarcie się na Ducha Świętego, którego przed wiekami doświadczył św. Franciszek w delcie Nilu. Kuria Generalna pragnie dzielić się informacjami o tego rodzaju wysiłkach mających na celu budowanie pomostów międzyreligijnego rozeznawania i dlatego zwracam się z uprzejmą prośbą, aby informować nas o wydarzeniach i inicjatywach, mających na celu upamiętnienie spotkania w Damietcie w waszych wspólnotach i w różnych Jednostkach Zakonu Braci Mniejszych.

Żyjemy w czasach, w których ludzie różnych profesji działają na rzecz demonizowania muzułmanów i podburzają innych do życia w strachu. Oprócz studium i modlitwy na rzecz spotkania i dialogu, zachęcam naśladowców św. Franciszka, którzy nie mają osobistego kontaktu z islamem, aby pamiętali o doświadczeniu naszego Założyciela i zrobili ten jeden prosty i konkretny krok: spotkali się z muzułmaninem. Postarajcie się poznać jego lub ją. Oprócz wspólnej herbaty i ludzkiej uprzejmości, starajcie się zrozumieć i docenić ich doświadczenie Boga oraz pozwólcie, aby wasz muzułmański przyjaciel dostrzegł miłość, którą Bóg przez Jezusa Chrystusa wlał w wasze serca. Z przykrością, wbrew naleganiom Soboru Watykańskiego, że muzułmanie “czczą wraz z nami Boga jedynego i miłosiernego” (*Lumen Gentium* 16) słyszy się wiele głosów podkreślających, że dialog chrześcijan z muzułmanami jest niemożliwy. Wielu współczesnych św. Franciszkowi i sułtanowi zgodnie twierdziło, że konflikt i walka stanowią jedyną możliwą relację między nimi.

Przykład św. Franciszka i sułtana jest świadectwem dwóch różnych środowisk. Nie można już dłużej twierdzić, że dialog z muzułmanami jest niemożliwy. Obserwowaliśmy to i nadal możemy zaobserwować w życiu wielu franciszkanów i ich braci i sióstr muzułmanów, którzy szczerze z sercem przepelnionym miłością dzielą z nami te same dary, których Bóg udzielił poprzez poszczególną wiarę. Wierność wizji św. Franciszka wymaga, aby ją pokornie kontynuować. Albowiem chrześcijański dar, którym mamy się w szczególny sposób dzielić z naszymi braćmi i siostrami muzułmanami, nie jest tylko postawą pokornego chrześcijanina, lecz również doświadczenie pokornego Boga. W swoich czasach jedynie św. Franciszek modlił się do Boga słowami: “Ty jesteś pokorą” (*KLUw* 4), i mówił o “wzniosłej pokorze”, *pokornej wzniosłości* Boga (*LZ* 27). Poszukujące Boga serce chrześcijanina znajduje odpocznienie w pokorze żółbka i krzyża, znakach Boga, który unżył się stając się sługą i upokorzył się z miłości do nas. Franciszek zachęca nas, abyśmy pomyśleli o Boskiej pokorze względem tych, których spotykamy, czyniąc pierwszy krok poprzez służbę i miłość. Wierność wizji św. Franciszka zachęca nas bowiem, abyśmy przyjmowali wiarę i wierzących innych tradycji z *szacunkiem* (*KG* art. 93, 2: 95, 2), z otwartym sercem i umysłem na obecność w takim spotkaniu Boga.

Wiem, że niektórzy członkowie Franciszkańskiej Rodziny, będąc mniejszością w miejscach, gdzie się urodzili lub mieszkają, żyją wśród konfliktów, politycznych lub na tle religijnym, wobec zagrożeń przemocy, jak to ma dziś miejsce również w miejscach, które odwiedził niegdyś św. Franciszek. W niektórych krajach chrześcijanie i muzułmanie dzielą te same zagrożenia niesprawiedliwości społecznej i braku politycznej stabilności. Zachęcam was do refleksji nad innym z określań, którego użył św. Franciszek w *Uwielbieniu Boga Najwyższego* “Ty jesteś cierpliwością” (*KLUw* 4), lub w jaki sposób muzułmanie wzywają Boga: *Yā Ṣabūr* – “O Cierpliwy!” Sam Franciszek nauczył się cnoty cierpliwości podczas swojej posługi wśród trędowatych, swoich niebezpiecznych podróży oraz patrząc na trendy pojawiające się w Zakonie pod koniec jego życia, kiedy ci sami jego bracia porzucili niektóre będące mu drogimi ideały. Franciszek długo rozważał pełną cierpliwości miłość

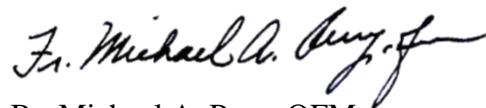
Chrystusa, która objawiła się podczas Jego męki, dostrzegając w cierpliwości jeden z atrybutów miłosiernego Boga. “Ty jesteś cierpliwością”. Bóg posługuje się nieznanym nam schematem, Bóg porusza serca kobiet i mężczyzn w nieznanym dla nas sposób. Franciszek walczył, by zrozumieć Boży plan wobec tych, którzy nie uznają Chrystusa za Pana i znalazł pokój w modlitwie uwielbienia Boga, który jest cierpliwością. Oby Bóg udzielił każdemu z nas łaski cierpliwości, abyśmy nauczyli się razem żyć.

Pozwólcie, że powiem naszym siostram i braciom muzułmanom, jak serdecznie my franciszkanie wspominamy gościnność udzieloną naszemu Świętemu Ojcu Franciszkowi, kiedy był w niebezpieczeństwie zagrażającym jego życiu. Okazane zainteresowanie ze strony wielu muzułmanów, by uczcić tę rocznicę, świadczy o pragnieniu pokoju, które wyraża muzułmanin za każdym razem, gdy spotyka wierzącego towarzysza. Mam nadzieję, że ten rok pomoże nam w głębszym zrozumieniu wspólnoty, którą dzielimy w Bogu, Stwórcy wszystkich rzeczy w niebie i na ziemi, i że ta więź będzie się umacniać jeszcze długo po 2019 roku. Bóg mógł uczynić wszystkich w ten sam sposób, ale nie uczynił tego (*Al-Shūrā* 42. 8). Razem z wami, wasi franciszkańscy siostry i bracia, pragną pokazać światu, że chrześcijanie i muzułmanie mogą żyć obok siebie w pokoju i zgodzie.

Na zakończenie, nigdy nie zapominajmy, że przykładem św. Franciszka było życie w ciągłym nawracaniu się. Jako młodzieniec odczuwał niechęć do trędowatych, ale czyn miłosierdzia zmienił jego serce i “to, co wydawało mu się gorzkie, zmieniło mu się w słodycz” (*T* 3). Moment ten, który był początkiem Franciszkowego życia pokuty, jest ściśle powiązany z doświadczeniem w Damietcie w 1219 roku. Jego serce najpierw otwarło się na trędowatych, a kiedy później znalazł się w obecności muzułmanów, wobec których uczono nienawiści, otwarło się ponownie. Biblijne wezwanie do nawrócenia (hebr. *shuv*; aram. *tuv*) brzmi podobnie do nakazu *Koranu*, aby powrócić do Boga (*tūb*), aby zamienić zło w dobro i czyny miłości, w trudnej sytuacji. Wierzący dziś – szanując odmienność wyznawanego i czczonego Boga – są wezwani, aby mieć tę samą odwagę i wzajemne otwarcie. Oby nasz pokorny, cierpliwy i miłosierny Bóg, pośród jęków świata o wzajemne międzyreligijne zrozumienie, wskazał każdemu z nas czyny i słowa, które są Mu najbardziej miłe.

Rzym, 7 stycznia 2019 roku

Pokój i Dobro!

Br. Michael A. Perry OFM
minister generalny i sługa

Prot. 108704

